

Posudek oponenta diplomové práce

Jméno diplomanta: **Dominika Takáčová**
Téma práce: **Odpovědnost v právu: Teoretická a komparativní analýza prosté ekonomické škody**
Rozsah: **90 stran**
Datum odevzdání práce: **11. 03. 2011**
Oponent: **JUDr. Karel Beran, Ph.D.**

1. Aktuálnost tématu:

Pojem prosté ekonomické škody (pure economic loss) je českému právnímu řádu stejně tak, jako české právní teorii neznámý. Jedná se totiž o pojem, který je vlastní teprve zcela modernímu (možná spíše postmodernímu) přístupu k právu, přístupu založeném na tzv. „ekonomické analýze práva“. Troufám si proto tvrdit, že většina právníků v České republice pojem prosté ekonomické škody nezná a stěží si pod ním dovede něco představit. Tato skutečnost však na druhou stranu vůbec neznamená, že by náš právní řád to, co „prostá ekonomická škoda“ označuje, neznal. S jistým zjednodušením můžeme konstatovat, že prostá ekonomická škoda znamená škodu, která je z hlediska kauzálního nexu (řetězu příčin a následků) oddělena jiným subjektem, kterému škoda bezprostředně vznikla, přičemž tato škoda je příčinou vzniku škody další, tedy té, kterou ekonomická analýza práva označuje jako prostou ekonomickou škodu. I v českém právním prostředí může být takováto škoda odškodněna, podmínkou však je, aby mezi touto ekonomickou škodou a původní škodní událostí existoval vztah příčinné souvislosti. Právě řešení otázky příčinné souvislosti je však v těchto případech nadmíru složité a skutečnost, zda je či není dána, je obvykle předmětem individuálního posouzení konkrétních skutkových okolností.

Téma, které si diplomantka zvolila, tak není zcela nové a originální, zcela nová a originální je metodologie k řešení práva na náhradu této škody, metodologie, která je založena na ekonomické analýze práva. Jelikož je ekonomická analýza práva přístupem, který má své hluboké kořeny v angloamerickém právním systému, posuzuje právo z hlediska tohoto systému a aplikace jeho závěrů je tak na kontinentální právo možná pouze při velmi opatrném zvážení, zda je srovnáváno srovnatelné. Zvolené téma je tak nepochybně aktuální, zároveň však nesmírně náročné, neboť vyžaduje relativně precizní analýzu srovnávaných institutů.

2. Náročnost tématu:

Každá na komparaci založená práce je pro jeho zpracovatele velmi náročná. V tomto případě to platí mnohonásobně, neboť se nejedná o komparaci v rámci jednoho právního systému (kontinentálního), nýbrž o komparaci mezi těmito právními systémy, a zároveň i o komparaci mezi tradičním přístupem k náhradě škody a přístupem z hlediska ekonomické analýzy práva. Náročnost zpracování je dána zejména nezbytností studovat literaturu, která se v češtině prakticky nevyskytuje. Prameny ke zpracované práci jsou téměř výlučně v angličtině, nicméně vzhledem k tomu, že je třeba popsat i režimy odpovědnosti v kontinentálních státech (Německo, Francie), bylo třeba i studia právní úpravy těchto právních řádů. Je třeba konstatovat, že ke zpracování zvolené problematiky přistoupila diplomantka velmi poctivě a její práce svědčí o zpracování široké škály cizojazyčných (nejen anglicky psaných) pramenů, které je z hlediska zpracování diplomové práce vysoce nadprůměrné.

3. Kritéria hodnocení práce

Diplomová práce se v prvních třech kapitolách v podstatě nejprve zabývá tím, co prostá ekonomická škoda vlastně je. Na tuto kapitolu pak navazuje velmi propracovaná kapitola, která se týká režimu civilní odpovědnosti Francie, Anglie, Německa a České republiky z hlediska náhrady tzv. prosté ekonomické škody. Zejména v této kapitole odvedla diplomantka velký kus poctivé práce, neboť s velkou pečlivostí rozebrala relevantní instituty ve výše uvedených zemích. Pátá a šestá kapitola pak představují samotné jádro diplomové práce, neboť vysvětlují přístup ekonomické analýzy práva k přípustnosti náhrady prosté ekonomické škody. V sedmé kapitole pak diplomantka analyzuje pravděpodobnou právní kvalifikaci a výsledek jednotlivých kategorií případů prosté ekonomické škody. Mezi ty diplomantka řadí: protiprávní přerušení dodávky energie, ztráty hvězdy (ve smyslu nejlepšího hráče nebo reprezentanta týmu), ztráta užívacího práva, poškození infrastruktury (nehoda na dálnici) a naposledy i odpovědnost za nesprávnou odbornou – profesionální službu. Osmá kapitola nakonec sumarizuje popsané výsledky a hodnotí, zda přístupy ekonomické analýzy práva k náhradě čisté ekonomické škody jsou či nejsou zohledňovány v právních řádech popsaných jurisdikcí.

Obecně lze konstatovat, že předložená práce vysoce přesahuje nároky, které lze klást na diplomovou práci. Zároveň je však třeba uvést, že jakkoli se jedná o vynikající práci diplomovou, nedosahuje nároků, které by bylo lze klást na práci rigorózní. Domnívám se, že při vynaložení určitého dalšího úsilí by tuto práci bylo možné jako rigorózní skutečně úspěšně předložit. Připomínky, které tak k práci vznáším, jsou tak z hlediska hodnocení práce jako diplomové relativně marginální a jsou určeny především proto, aby, pokud se pro to diplomantka rozhodne, mohla svoji práci vylepšit a odevzdat jako práci rigorózní.

První obecná připomínka se týká vůbec **pojmového vymezení prosté ekonomické škody**. Jak jsem již uvedl, jedná se o termín, který je našemu právnímu řádu neznámý. Naopak každému právníkovi je známý termín „skutečná škoda“ a „ušlý zisk“. Z tohoto hlediska by bylo vhodné nejprve v úvodní části vysvětlit, jaký vztah má prostá ekonomická škoda k těmto termínům. Jinými slovy je třeba každému čtenáři vysvětlit, co se prostou ekonomickou škodou rozumí, v pojmech, kterým rozumí. Další připomínka, která souvisí s touto první, se týká použití terminologie, která je pro nás nezvyklá. Tím mám na mysli zejména termín „**fyzická škoda**“ (str. 12, 58 a jinde). Zde je třeba vyjasnit, čím se „fyzická škoda“ liší od zavedeného termínu škody „skutečné“. Další termín, který sice naše právní teorie zná, avšak v poněkud jiném kontextu, jsou „absolutní práva“. Termín **absolutní právo** bez dalšího totiž znamená každé právo, které subjektu náleží ve vztahu ke všem ostatním osobám (erga omnes). Příkladem ustanovení, které v soukromém právu takového „absolutní právo“ zakládá, je autorkou často rozebíraný § 415 ObčZ. Právě toto ustanovení totiž zakládá právo požadovat po každém, aby se zdržel jednání, spočívajícího v působení škod na majetku, na zdraví či na životním prostředí. Diplomantka však termín „absolutní práva“ používá ve své práci v trochu jiném smyslu. Myslí tím totiž práva, jako je právo na majetek, na zdraví či tělesnou integritu tak, jak je zřejmě chápe německá doktrína. Z našeho hlediska se však mnohem spíše, než o práva absolutní, jedná o práva nezczitelná. Vedle toho je třeba být důsledný v používání vlastní terminologie, což se týká toho, že diplomantka na některých místech mluví o absolutních právech, a na některých místech o „**absolutně chráněných zájmech**“, přičemž je zřejmé, že tyto termíny používá promiscue. Poslední připomínka k terminologii se týká používání pojmu „**vyloučení**“. Tohoto termínu se používá zjevně ve smyslu „liberace“ škůdce od povinnosti uhradit škodu. Zde opět kladu otázku, proč nepoužívat zavedený termín liberace namísto termínu vyloučení.

Z obsahového hlediska lze práci vytknout absenci kritického přístupu k prezentované metodologii, což se týká přístupu ekonomické analýzy práva k nahrazování prosté ekonomické škody. Tento přístup je totiž založen na porovnání tzv. „**soukromé škody**“ a „**škody společenské**“. Jakkoli se přístup ekonomické analýzy práva ke kvantifikaci „soukromé škody“, resp. přípustnosti její náhrady, zdá být logický, kladu otázku, jakým způsobem je možné kvantifikovat právě „společenskou škodu“. Taková kvantifikace je totiž možná pouze v případě, že bychom byli schopni ocenit téměř všechno, na co se podíváme, včetně lidského života. Dobrým příkladem může být přerušení dodávky energie do porodnice, kde v důsledku toho zemřou děti v inkubátorech. Z ryze ekonomického pohledu společenská škoda v takovém případě nevznikne. Děti v inkubátorech totiž vyžadují zvýšenou, tedy draze placenou péči, a tím, že zemřou, se ušetří (Tato připomínka má ryze diskusní charakter).

Pokud se týče formálního hodnocení práce, mohu konstatovat, že je vynikající, a to jak z jazykové a stylistické stránky, tak pokud se týče práce s literaturou, která je vysoce nadprůměrná, tak zejména i práce s judikaturou, a to jak českou, tak zahraniční. Vysoce vyzdvihují i citaci jak literatury, tak judikatury, která je bezchybná.

4. Závěr

Mám-li hodnotit předloženou práci jako práci diplomovou, což jediné mi přísluší, konstatuji, že je vysoce nadprůměrná a vynikající. Doporučuji ji proto k obhajobě s klasifikací výborně. Pro účely obhajoby pak doporučuji, aby se diplomantka vyjádřila k připomínkám, které jsem vnesl při hodnocení práce.

V Praze dne:.....

.....
JUDr. Karel Beran, Ph.D.
oponent diplomové práce